AGH

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

Wydział Zarządzania

Analiza i optymalizacja funkcji przy użyciu metod analizy przedziałowej

Autorzy: *Marcin Mika, Maciej Tajs, Wojciech Liberacki, Jakub Sornat, Filip Kopańko*

Kierunek studiów: *Informatyka i Ekonometria*

Prowadzący: *dr hab.Iwona Skalna, prof. uczelni*

Kraków, 2024

1. Cel projektu

Celem projektu jest zastosowanie różnych metod analizy przedziałowej do globalnej optymalizacji funkcji testowych takich jak f. Rastrigina, Rosenbrocka, liniowa, kwadratowa, wielomianowa trzeciego stopnia i wielomianowa czwartego stopnia. Porównaliśmy uzyskane wyniki i szybkość działania metod. Logika arytmetyki przedziałowej została zaczerpnięta z biblioteki mpmath.iv: Link

2. Opis Metod

Przeanalizowano trzy metody przytoczone w badaniu:

Tradycyjny Algorytm Globalnej Minimalizacji Analizy Przedziałowej z Testem Monotoniczności (TIAM) polega na dekompozycji przestrzeni poszukiwań na mniejsze podprzedziały i analizie właściwości funkcji w tych przedziałach. Dla każdego podprzedziału oblicza się przedział możliwych wartości funkcji, co daje przedział możliwych wyników dla danej funkcji w tym przedziale. Następnie sprawdza się, czy funkcja jest monotoniczna w danym przedziale, co pozwala na precyzyjniejsze oszacowanie minimalnej wartości funkcji w tym przedziale. Jeśli funkcja jest monotoniczna, można szybko odrzucić przedziały, w których minimalna możliwa wartość funkcji jest większa od najlepszej dotychczas znalezionej wartości minimalnej. Proces ten jest powtarzany, a przedziały są coraz bardziej dzielone, aż do osiągnięcia zadowalającej dokładności wyników. TIAM jest szczególnie efektywny w przypadkach, gdy funkcja jest monotoniczna na dużych obszarach przestrzeni poszukiwań, co pozwala na szybkie odrzucanie dużych przedziałów i tym samym skrócenie czasu obliczeń. Metoda ta, poprzez systematyczne zawężanie przestrzeni poszukiwań, umożliwia precyzyjne znalezienie globalnego minimum funkcji.

Algorytm Globalnej Minimalizacji Analizy Przedziałowej z Wykorzystaniem Informacji o Gradiencie (IAG) to zaawansowana metoda optymalizacji, która łączy tradycyjną analizę przedziałową z informacjami o gradientach funkcji. Proces rozpoczyna się od podziału przestrzeni poszukiwań na mniejsze podprzedziały, co umożliwia bardziej szczegółową analizę. Dla każdego przedziału oblicza się przedział możliwych wartości funkcji oraz przedział możliwych wartości gradientu funkcji. Wykorzystując informacje o gradientach, można lepiej oszacować minimum w przedziale, co pozwala na efektywniejsze zawężanie przestrzeni poszukiwań. Gradienty wskazują kierunek największego spadku funkcji, co jest pomocne w szybkim odrzucaniu przedziałów, w których minimalna możliwa wartość funkcji jest większa od najlepszej dotychczas znalezionej wartości minimalnej. Proces jest powtarzany, a przedziały są coraz bardziej dzielone, aż do osiągnięcia wymaganej precyzji wyników. IAG jest szczególnie skuteczny w przypadkach, gdy gradienty funkcji mogą być dokładnie oszacowane i wykorzystane do szybszego zawężania przestrzeni poszukiwań. Metoda ta pozwala na znacznie szybsze i dokładniejsze znajdowanie globalnych minimów funkcji w porównaniu do metod, które nie wykorzystują informacji o gradientach.

Technika Obliczeń Przedziałowych Zorientowana na Arytmetykę Przedziałową (IAOICT) to metoda optymalizacji skupiająca się na wykorzystaniu zaawansowanych operacji arytmetyki przedziałowej do znajdowania globalnych minimów funkcji. Proces rozpoczyna się od podziału przestrzeni poszukiwań na mniejsze przedziały, co umożliwia bardziej szczegółową analizę. Następnie, dla każdego przedziału, wykorzystuje się zaawansowane operacje arytmetyki przedziałowej do obliczania przedziałów możliwych wartości funkcji. Techniki te obejmują m.in. przedziałowe obliczenia pochodnych oraz zastosowanie metod redukcji szerokości przedziałów, co pozwala na bardziej precyzyjne oszacowanie wartości funkcji. Przedziały, w których minimalna możliwa wartość funkcji jest większa od najlepszej dotychczas znalezionej wartości minimalnej, są odrzucane, co pozwala na efektywne zawężanie przestrzeni poszukiwań. Proces ten jest powtarzany z coraz dokładniejszym podziałem przedziałów i bardziej zaawansowanymi obliczeniami arytmetyki przedziałowej, aż do osiągnięcia wymaganej dokładności wyników. IAOICT wykorzystuje zaawansowane techniki arytmetyki przedziałowej, co pozwala na precyzyjniejsze i efektywniejsze znajdowanie minimów funkcji w porównaniu do prostszych metod przedziałowych. Dzięki zastosowaniu zaawansowanych technik obliczeń przedziałowych, metoda ta jest szczególnie efektywna w bardziej skomplikowanych przypadkach, gdzie tradycyjne metody mogą być mniej dokładne lub wolniejsze.

3. Opis funkcji

- Funkcja Rastrigina

Funkcja o wzorze:

$$f(\mathbf{x}) = 10n + \sum_{i=1}^{n} \left[x_i^2 - 10\cos(2\pi x_i)\right]$$

Tak prezentuje się wykres funkcji:

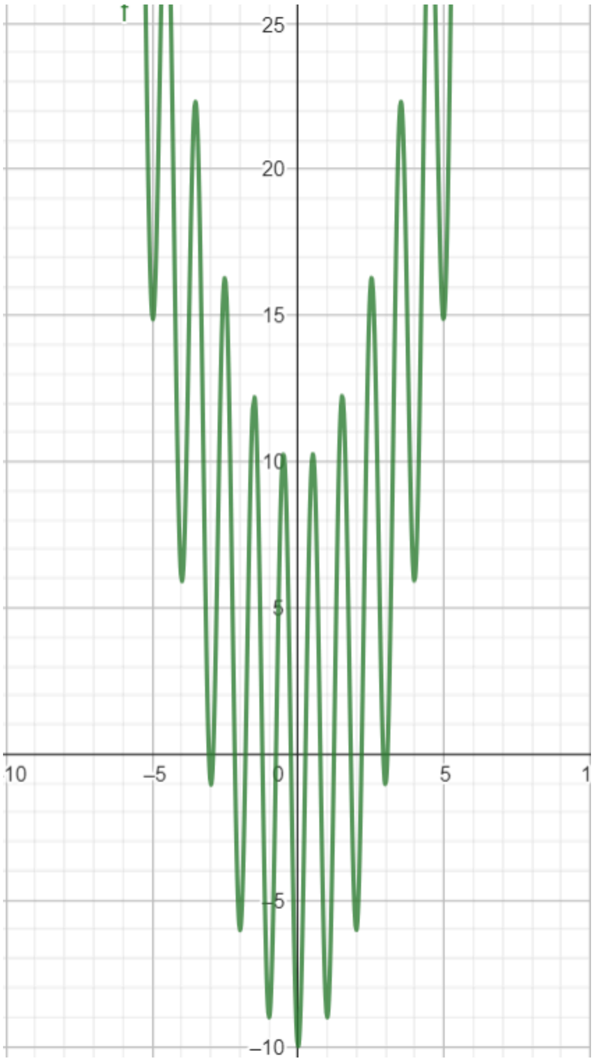

Funkcja osiąga minimum globalne w punkcie o odciętej równej 0.

- Funkcja Rosenbrocka

  Funkcja o wzorze:

$$f(x) = \sum_{i=1}^{N-1} \left[(1 - x_i)^2 + 100(x_{i+1} - x_i^2)^2 \right] \quad \forall x \in \mathbb{R}^N .$$

  Tak prezentuje się wykres funkcji:

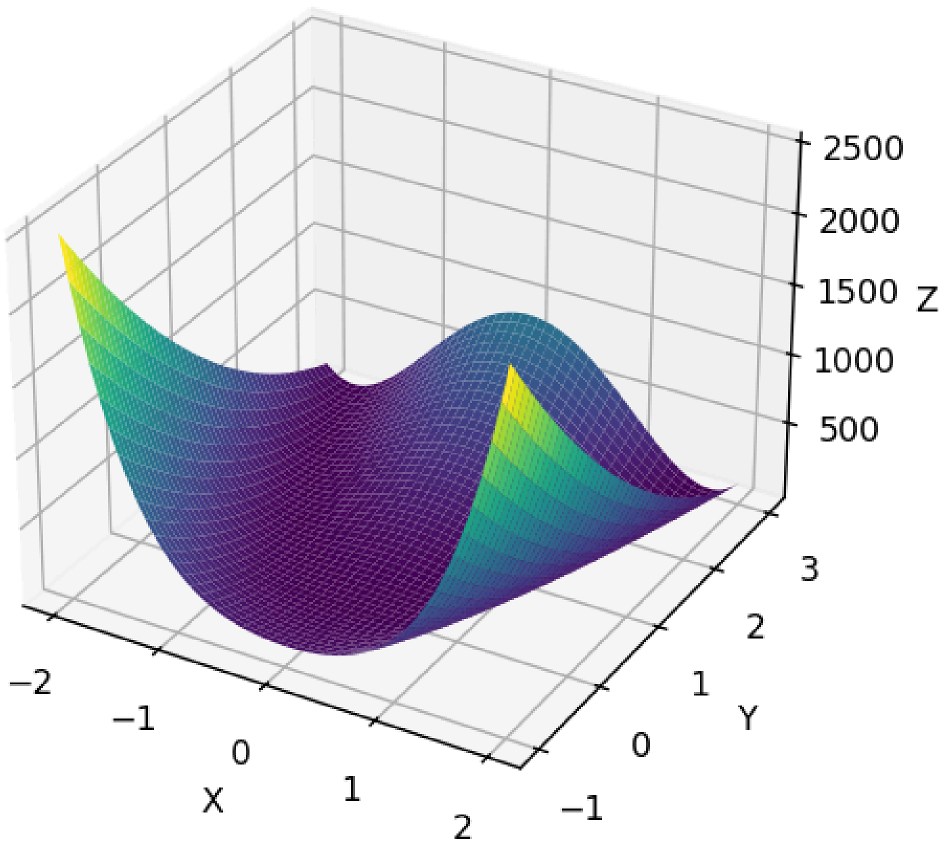

- Funkcja liniowa

  Funkcja o wzorze:

$$f(x) = x$$

  Tak prezentuje się wykres funkcji:

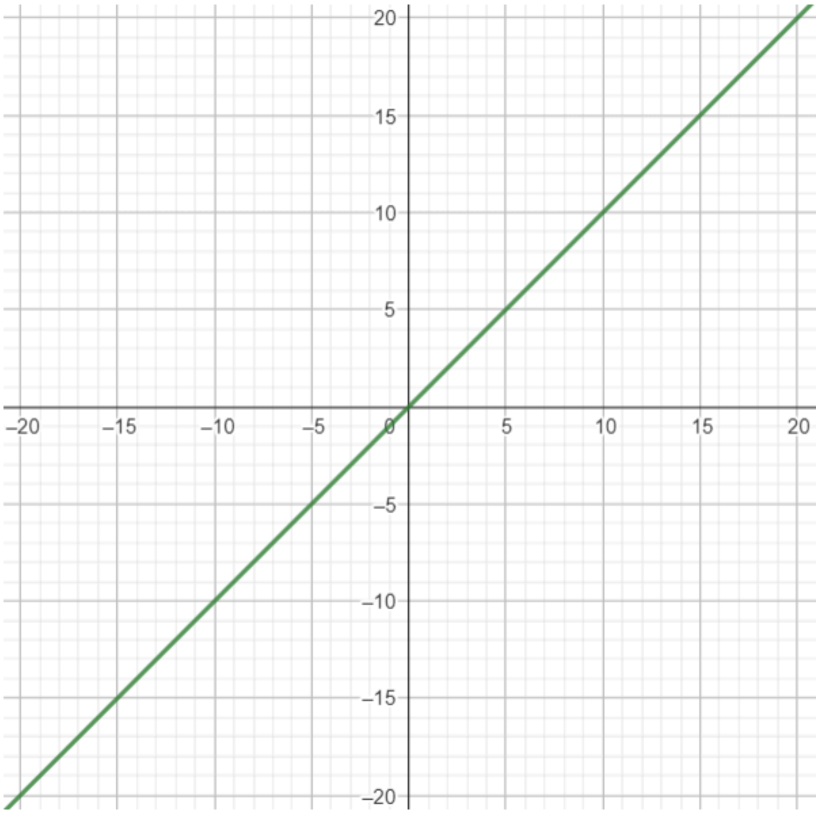

- Funkcja kwadratowa

  Funkcja o wzorze:

$$f(x) = x^2 - 4x + 5$$

  Tak prezentuje się wykres funkcji:

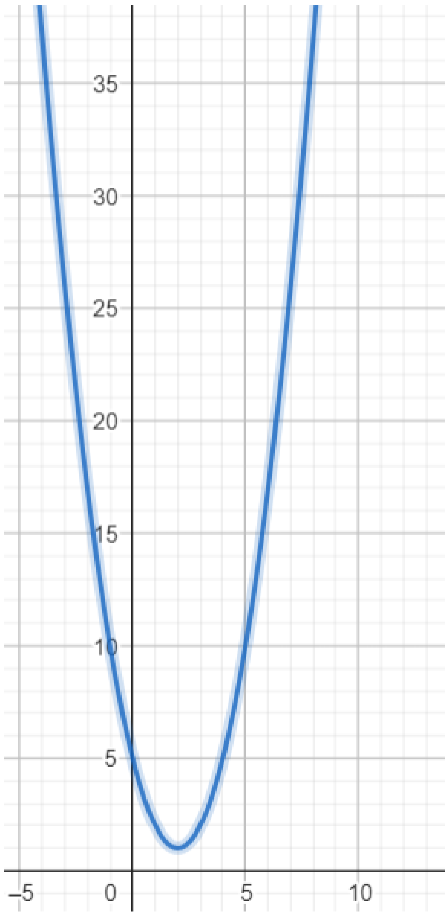

  Funkcja osiąga minimum globalne w punkcie o odciętej równej 2.

- Funkcja wielomianowa 3 stopnia

  Funkcja o wzorze:

$$f(x) = x^3 - 7x^2 + 4x$$

  Tak prezentuje się wykres funkcji:

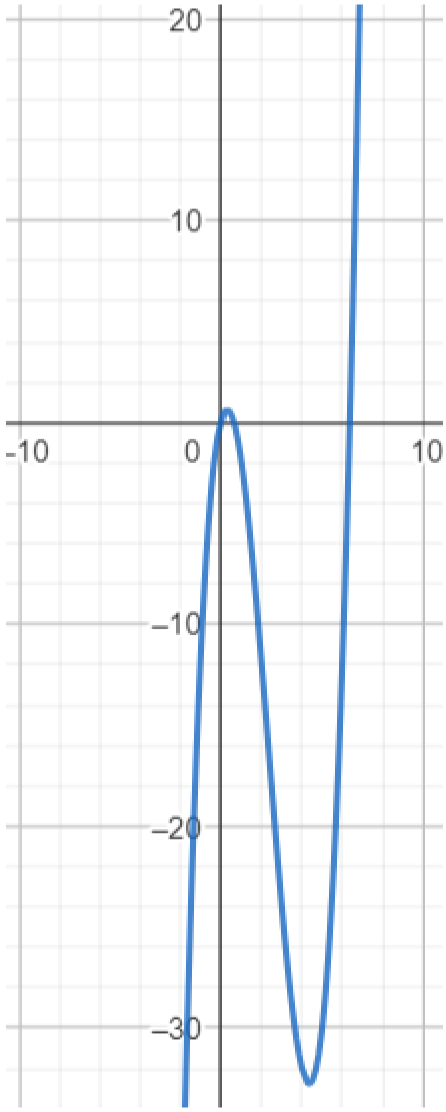

- Funkcja wielomianowa 4 stopnia

  Funkcja o wzorze:

$$f(x) = 2x^4 - 9x^3 + 3x^2 - 2x + 7$$

Tak prezentuje się wykres funkcji:

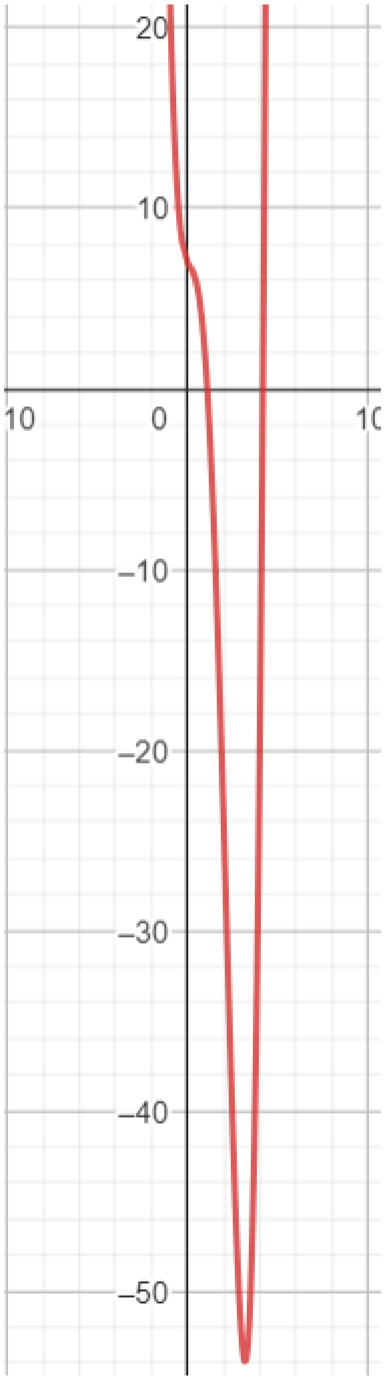

4. Usprawnienie działania

Cały proces początkowo trwał za długo, więc aby przyspieszyć jego działanie wprowadziliśmy kilka usprawnień:

- **Równoległe przetwarzanie**: Użyliśmy *ThreadPoolExecutor* do równoległego przetwarzania przedziałów.
- **Zmniejszenie liczby iteracji**: Ustawiliśmy maksymalną liczbę iteracji na *100*.
- **Zwiększenie tolerancji**: Ustawiliśmy tolerancję na $1 * 10^{-6}$. Tolerancja opisuje o ile nietrafione wyniki są akceptowane.

5. Wyniki

Podczas przeprowadzania testów użyte zostały trzy metody, do znalezienia minimum lokalnego dla sześciu funkcji na pięciu różnych przedziałach, co w efekcie dało 90 wyników. Każdy z wyników mieścił się w zadanej tolerancji, więc uznane zostały za akceptowalne.
Tabele wynikowe dla poszczególnych metod prezentują się następująco:

TIAM:

function	x_value	y_value	nfe	interval	time_elapsed
Rastrigin	2.000000e+00	4.000000e+00	4	(2.0, 7.0)	0.004069
Rosenbrock	4.500000e+00	0.000000e+00	2	(2.0, 7.0)	0.001909
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	4	(2.0, 7.0)	0.001993
Linear	2.000000e+00	2.000000e+00	8	(2.0, 7.0)	0.003000
Third degree polynomial	4.360921e+00	-3.274535e+01	6	(2.0, 7.0)	0.002983
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	18	(2.0, 7.0)	0.003991
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	2	(-1.0, 1.0)	0.002005
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	2	(-1.0, 1.0)	0.001513
Quadratic	1.000000e+00	2.000000e+00	4	(-1.0, 1.0)	0.001468
Linear	-1.000000e+00	-1.000000e+00	4	(-1.0, 1.0)	0.001173
Third degree polynomial	-1.000000e+00	-1.200000e+01	4	(-1.0, 1.0)	0.001945
Fourth degree polynomial	1.000000e+00	1.000000e+00	4	(-1.0, 1.0)	0.001868
Rastrigin	-4.000000e+00	1.600000e+01	4	(-13.0, -4.0)	0.001732
Rosenbrock	-8.500000e+00	0.000000e+00	2	(-13.0, -4.0)	0.000966
Quadratic	-4.000000e+00	3.700000e+01	4	(-13.0, -4.0)	0.001997
Linear	-1.300000e+01	-1.300000e+01	8	(-13.0, -4.0)	0.002129
Third degree polynomial	-1.300000e+01	-3.432000e+03	4	(-13.0, -4.0)	0.002094
Fourth degree polynomial	-4.000000e+00	1.151000e+03	4	(-13.0, -4.0)	0.000875
Rastrigin	-1.864986e-08	6.927792e-14	10	(-5.0, 9.0)	0.001977
Rosenbrock	2.000000e+00	0.000000e+00	2	(-5.0, 9.0)	0.001027
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	2	(-5.0, 9.0)	0.002283
Linear	-5.000000e+00	-5.000000e+00	10	(-5.0, 9.0)	0.001678
Third degree polynomial	4.360921e+00	-3.274535e+01	18	(-5.0, 9.0)	0.003560
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	14	(-5.0, 9.0)	0.002725
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	2	(-10000.0, 10000.0)	0.000999
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	2	(-10000.0, 10000.0)	0.002016
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	8	(-10000.0, 10000.0)	0.001948
Linear	-1.000000e+04	-1.000000e+04	20	(-10000.0, 10000.0)	0.003017
Third degree polynomial	-1.000000e+04	-1.000700e+12	14	(-10000.0, 10000.0)	0.001995
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	20	(-10000.0, 10000.0)	0.004228

IAG:

function	x_value	y_value	nfe	interval	time_elapsed
Rastrigin	2.000000e+00	4.000000e+00	2	(2.0, 7.0)	0.001994
Rosenbrock	4.500000e+00	0.000000e+00	1	(2.0, 7.0)	0.000610
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	2	(2.0, 7.0)	0.001995
Linear	2.000000e+00	2.000000e+00	3	(2.0, 7.0)	0.001862
Third degree polynomial	4.360921e+00	-3.274535e+01	3	(2.0, 7.0)	0.001994
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	9	(2.0, 7.0)	0.002995
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	1	(-1.0, 1.0)	0.001143
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	1	(-1.0, 1.0)	0.001853
Quadratic	1.000000e+00	2.000000e+00	2	(-1.0, 1.0)	0.000994
Linear	-1.000000e+00	-1.000000e+00	2	(-1.0, 1.0)	0.001008
Third degree polynomial	-1.000000e+00	-1.200000e+01	2	(-1.0, 1.0)	0.001041
Fourth degree polynomial	1.000000e+00	1.000000e+00	2	(-1.0, 1.0)	0.001266
Rastrigin	-4.000000e+00	1.600000e+01	2	(-13.0, -4.0)	0.001881
Rosenbrock	-8.500000e+00	0.000000e+00	1	(-13.0, -4.0)	0.001001
Quadratic	-4.000000e+00	3.700000e+01	2	(-13.0, -4.0)	0.001991
Linear	-1.300000e+01	-1.300000e+01	4	(-13.0, -4.0)	0.001000
Third degree polynomial	-1.300000e+01	-3.432000e+03	2	(-13.0, -4.0)	0.002069
Fourth degree polynomial	-4.000000e+00	1.151000e+03	2	(-13.0, -4.0)	0.001411
Rastrigin	-1.164859e-08	2.664535e-14	6	(-5.0, 9.0)	0.001725
Rosenbrock	2.000000e+00	0.000000e+00	1	(-5.0, 9.0)	0.001007
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	1	(-5.0, 9.0)	0.001667
Linear	-5.000000e+00	-5.000000e+00	5	(-5.0, 9.0)	0.001034
Third degree polynomial	4.360921e+00	-3.274535e+01	9	(-5.0, 9.0)	0.002487
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	7	(-5.0, 9.0)	0.001876
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	1	(-10000.0, 10000.0)	0.000758
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	1	(-10000.0, 10000.0)	0.002006
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	4	(-10000.0, 10000.0)	0.001698
Linear	-1.000000e+04	-1.000000e+04	3	(-10000.0, 10000.0)	0.001487
Third degree polynomial	-1.000000e+04	-1.000700e+12	7	(-10000.0, 10000.0)	0.001770
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	10	(-10000.0, 10000.0)	0.001984

IAOICT:

function	x_value	y_value	nfe	interval	time_elapsed
Rastrigin	2.000000e+00	4.000000e+00	570	(2.0, 7.0)	0.149596
Rosenbrock	4.500000e+00	0.000000e+00	200	(2.0, 7.0)	0.047872
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	400	(2.0, 7.0)	0.070883
Linear	2.000000e+00	2.000000e+00	408	(2.0, 7.0)	0.069741
Third degree polynomial	4.360921e+00	-3.274535e+01	438	(2.0, 7.0)	0.073802
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	454	(2.0, 7.0)	0.075797
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	446	(-1.0, 1.0)	0.075527
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	200	(-1.0, 1.0)	0.047060
Quadratic	1.000000e+00	2.000000e+00	400	(-1.0, 1.0)	0.069628
Linear	-1.000000e+00	-1.000000e+00	400	(-1.0, 1.0)	0.066821
Third degree polynomial	-1.000000e+00	-1.200000e+01	400	(-1.0, 1.0)	0.067878
Fourth degree polynomial	1.000000e+00	1.000000e+00	400	(-1.0, 1.0)	0.069754
Rastrigin	-4.000000e+00	1.600000e+01	690	(-13.0, -4.0)	0.102276
Rosenbrock	-8.500000e+00	0.000000e+00	200	(-13.0, -4.0)	0.045870
Quadratic	-4.000000e+00	3.700000e+01	400	(-13.0, -4.0)	0.068817
Linear	-1.300000e+01	-1.300000e+01	420	(-13.0, -4.0)	0.067817
Third degree polynomial	-1.300000e+01	-3.432000e+03	400	(-13.0, -4.0)	0.067820
Fourth degree polynomial	-4.000000e+00	1.151000e+03	400	(-13.0, -4.0)	0.068796
Rastrigin	-4.972014e-09	3.552714e-15	788	(-5.0, 9.0)	0.113320
Rosenbrock	2.000000e+00	0.000000e+00	200	(-5.0, 9.0)	0.045876
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	398	(-5.0, 9.0)	0.066823
Linear	-5.000000e+00	-5.000000e+00	422	(-5.0, 9.0)	0.067820
Third degree polynomial	-5.000000e+00	-3.200000e+02	436	(-5.0, 9.0)	0.070775
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	456	(-5.0, 9.0)	0.072841
Rastrigin	0.000000e+00	0.000000e+00	398	(-10000.0, 10000.0)	0.083775
Rosenbrock	0.000000e+00	0.000000e+00	200	(-10000.0, 10000.0)	0.048869
Quadratic	2.000000e+00	1.000000e+00	422	(-10000.0, 10000.0)	0.074834
Linear	-1.000000e+04	-1.000000e+04	1478	(-10000.0, 10000.0)	0.158573
Third degree polynomial	-1.000000e+04	-1.000700e+12	410	(-10000.0, 10000.0)	0.068821
Fourth degree polynomial	3.162864e+00	-5.392956e+01	638	(-10000.0, 10000.0)	0.090757

Następnie metody zostały poddane porównaniu ze względu na ilość iteracji potrzebnych do optymalizacji oraz tego, ile czasu to zajęło.

	iterations	time_elapsed
method		
TIAM	210	0.065164
IAG	98	0.047608
IAOICT	13472	2.268841

Najlepsze wyniki zapewniła metoda IAG - szczególnie pod względem ilości iteracji potrzebnych do otrzymania zadowalającego wyniku. Nieznacznie gorsza była metoda TIAM, natomiast zwraca uwagę zdecydowanie wyższa ilość iteracji metody IAOICT, oraz wyraźnie dłuższy czas potrzebny, bo otrzymać zadowalające minimum.
Czasy działania w metodach TIAM oraz IAG wydają się być stałe, podczas gdy w IAOICT można dostrzec znacznie większe wahania - może to wskazywać na zależność efektywności od długości przedziału. Aby to zbadać wyizolowane zostały kolumny nfe, elapsed_time oraz długość przedziału:

	nfe	time_elapsed	interval_length
function			
Rastrigin	570	0.149596	5
Rosenbrock	200	0.047872	5
Quadratic	400	0.070883	5
Linear	408	0.069741	5
Third degree polynomial	438	0.073802	5
Fourth degree polynomial	454	0.075797	5
Rastrigin	446	0.075527	2
Rosenbrock	200	0.047060	2
Quadratic	400	0.069628	2
Linear	400	0.066821	2

Następnie zmierzone zostały korelacje pomiędzy tymi zmiennymi.

	nfe	time_elapsed	interval_length
nfe	1.000000	0.873678	0.305207
time_elapsed	0.873678	1.000000	0.234593
interval_length	0.305207	0.234593	1.000000

Dane te faktycznie pokazują słabą dodatnią korelację pomiędzy wielkością przedziału, a potrzebną ilością iteracji oraz czasu, by znaleźć minimum. Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe czynniki oraz dane najlepszą metodą wydaje się być IAG, nieznacznie gorzej radzi sobie TIAM, zaś znacznie odstaje IAOICT, która wymaga wielokrotnie więcej iteracji, oraz kilkukrotnie dłuższego czasu działania, by znaleźć minimum, którego błąd jest zadowalający.